

VKB
Postbus 77
1200 AB HILVERSUM
Telefoon 035 - 683 88 33
Fax 035 - 683 36 88
E-mail info@vkb-online.nl
Website www.vkb-online.nl
Giro 7540180
K.v.K. 348292

Datum: 17 mei 2016
Betreft: Internetconsultatie Aanvullingswet bodem Omgevingswet

Geachte heer, mevrouw,

De Vereniging Kwaliteitsborging Bodembeheer (VKB) is een vereniging van bodemadvies- en -onderzoeksbureaus en heeft als doel om de kwaliteit van de dienstverlening op het gebied van bodem en ondergrond te borgen en te verbeteren. De VKB wil de verbetering van wetgeving en deregulering mee helpen vormgeven en streeft naar een gezonde verhouding tussen werkbare processen en integer bodemadvies.

Het expertnetwerk Bodem van NLIingenieurs is de Nederlandse branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus. NLIingenieurs wil haar leden een dynamisch en inspirerend netwerk bieden om elkaar te ontmoeten, ervaringen uit wisselen en om de "agenda" van de vereniging te beïnvloeden. Naast de permanente commissies biedt NLIingenieurs haar leden daarom de mogelijkheid om kennis en ervaringen over specifieke onderwerpen uit te wisselen en verder uit te diepen. Dit gebeurt door het faciliteren van zogenaamde expertnetwerken. Het expertisenetwerk Bodem is er daar één van.

Wij hebben kennis genomen van de ontwerp Aanvullingswet bodem en maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid om in het kader van de lopende consultatie daarop commentaar in te brengen.

Aanvullingswet en uitvoeringsregelingen

De aanvullingswet Bodem omgevingswet gaat op hoofdlijnen in op de inpassing van de Wet bodembescherming en het Besluit Bodemkwaliteit in de Omgevingswet. De specifieke zaken worden in de diverse uitvoeringsregelingen geregeld.

Gelet op de complexiteit en om juridische procedures te voorkomen/beperken zullen deze regelingen wat betreft de ondergetekenden vooraf voor een reactie aan de betrokken actoren moeten worden voorgelegd.

Normenstelsel

In de huidige wet- en regelgeving kennen we een stelsel van streefwaarden, achtergrondwaarden, interventiewaarden, waarden voor de bestemming 'industrie' en waarden voor de bestemming 'wonen'. De interventiewaarde is daarbij gebaseerd op bekende informatie over gezondheidsrisico's en risico's voor de ecologie en verspreiding. Met de omgevingswet komen daar landelijk vastgestelde voorkeurswaarden en maximale waarden voor in de plaats. Volgens de MvT zijn enkel gezondheidsrisico's maatgevend voor het al dan niet moeten treffen van maatregelen en daarmee de vaststelling van de voorkeurswaarden en maximale waarden.

Wat is het effect van deze beleidskeuze op de hoogte van de maximale waarden in verhouding tot de bekende interventiewaarde? Worden met het enkel sturen op gezondheidsrisico's geen risico's voor de omgeving en/of aansprakelijkheden genegeerd?

Normen en gemeente als centrum

De omgevingswet biedt ruimte voor een bestuurlijke afweging in de normering in het gebied tussen de voorkeurswaarden en maximale waarden.

Bij de totstandkoming van het Besluit Bodemkwaliteit is ervoor gekozen om in aanvulling op de interventie-, streef en achtergrondwaarde een generiek kader te ontwikkelen waar het merendeel van de gemeenten uit de voeten kan. Wij zijn van mening dat een dergelijk stelsel van normen ook in de Omgevingswet zou moeten worden opgenomen. Dit schept enerzijds duidelijkheid naar de nieuwe beleidsbepalers toe; anderzijds wordt daarmee het risico op een breed geschakeerde lappendeken aan normen in gemeenten en Nederland gereduceerd. Daar waar gewenst is maatwerk (gebied specifiek beleid) nog steeds mogelijk.

In veel gemeenten zijn bodemkwaliteitskaarten vastgesteld op basis van de huidige normering. In hoeverre zijn deze bodemkwaliteitskaarten nog actueel en toepasbaar na implementatie van de omgevingswet?

Noodregeling

Het opnemen van een noodregeling wordt gewaardeerd. Hoe wordt omgegaan met huidige circulaires met betrekking tot de niet standaard bodemverontreinigingen (bijvoorbeeld circulaire MTBE)?

Typen bodemverontreiniging en aanpak

Met de implementatie van de omgevingswet lijkt onderscheid te ontstaan in vijf typen bodemverontreiniging, namelijk:

1. Beschikte historische verontreinigingen met een actueel humaan en/of ecologisch en/of verspreidingsrisico
Overgangsrecht Wbb van toepassing
2. Beschikte historische verontreinigingen zonder een actueel humaan en/of ecologisch en/of verspreidingsrisico
Omgevingswet van toepassing; geen saneringsplicht
3. Nieuwe verontreinigingen van na 1987
Zorgplicht van toepassing (onveranderd)
4. Toevalsvondsten met een gezondheidsrisico
Omgevingswet van toepassing; verplichting tot maatregelen ter wegneming gezondheidsrisico.
5. Toevalsvondsten zonder een gezondheidsrisico
Omgevingswet van toepassing; geen saneringsplicht

Voor de volgende situaties is echter niet duidelijk in welke kader deze vallen (overgangsrecht Wbb of de omgevingswet) en op welke wijze voortzetting gewenst/noodzakelijk is:

- Tijdelijke maatregelen (artikel 27, lid 4 Wbb)
- Nazorg (artikel 39d Wbb)
- Gebiedsgericht grondwaterbeheer
- Subsidies op basis van het Besluit financiële bepalingen bodemsanering
- Voorzieningen in verband met artikel 6.2c Wabo (bouwen op verontreinigde grond)

Een verduidelijking in deze is gewenst.

Er gaat rechtsongelijkheid ontstaan tussen locaties met een bekende verontreinigingen met een verspreidings- of ecologisch risico die vallen onder het overgangsrecht (verplichting tot sanering) en locaties met een bekende verontreinigingen met een verspreidings- of ecologisch risico die vallen onder de Omgevingswet (geen verplichting tot sanering). Wij zijn van mening dat de zorg voor onze omgeving een gemeen goed is en dat de mate waarin dat gebeurd niet afhankelijk zou moeten zijn van toepassing van overgangsrecht of de nieuwe Omgevingswet. Een aanpassing van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet op dat punt is derhalve gewenst.

Verschuiving verantwoordelijkheden

Met de implementatie van de omgevingswet vindt als gezegd niet alleen een transitie plaats van 'saneren' naar 'beheren', maar ook de verantwoordelijkheid voor een bodemverontreiniging verschuift.

Daar waar tot op heden het credo gold 'de vervuiler betaalt' wordt het credo 'de eigenaar van het perceel waar verontreiniging aanwezig is betaalt'.

Voor die gevallen waar de grondeigenaar ook veroorzaker is van de verontreiniging, verandert er feitelijk niets. Voor zogenoemde toevalsvondsten met een gezondheidsrisico zijn de gevolgen echter significant. In dergelijke gevallen wordt de terreineigenaar namelijk verantwoordelijk gemaakt om zodanige maatregelen te treffen dat het gezondheidsrisico wordt weggenomen. Het feit dat de verontreiniging aantoonbaar niet door de eigenaar is veroorzaakt is kennelijk niet (meer) relevant.

Het is niet uit te sluiten dat een dergelijke situatie zich vaker zal gaan voordoen dan voorzien. Mogelijke voorbeelden zijn verzwegen incidenten, niet beheerste grondwaterverontreinigingen binnen gebiedsgericht grondwaterbeheer of opwellende grootschalige grondwaterverontreinigingen of veranderend risicoprofiel als gevolg van beleidsmatige keuzes (bijvoorbeeld wijziging peilbeheer met grotere kans op uitdamping). De MvT is daarbij overigens fair als het gaat over de mogelijkheden tot het via privaat recht verhalen van de gemaakte kosten op de veroorzaker van de verontreiniging: niet eenvoudig en de kans van slagen is beperkt. Ontwikkeling van jurisprudentie zal in de praktijk de haalbaarheid moeten aantonen.

Wij zijn echter van mening dat er een vangnetconstructie (voor de kosten van onderzoek en risicobeperkende maatregelen) moet komen voor toevalsvondsten met een gezondheidsrisico waarvoor de grondeigenaar (met name particuliere woningbezitters) redelijkerwijs niet verantwoordelijk kan worden gehouden?

Hergebruik/toepassen van grond en bouwstoffen

Het besluit Bodemkwaliteit reguleert het toepassen van grond, bagger en bouwstoffen. In de MvT wordt echter enkel gesproken over het toepassen van grond en bagger. Worden de huidige regels ten aanzien van bouwstoffen (niet-vormgegeven en vormgegeven) buiten werking geplaatst? En zo ja, hoe wordt geborgd dat er een goede balans is tussen de bescherming van de bodem enerzijds en het bieden van voldoende mogelijkheden tot hergebruik van deze bouwstoffen?

Leges

In de Wet bodembescherming was een verbod op het heffen van leges voor een beoordeling opgenomen. Dit verbod is in de Omgevingswet opgeheven. Terecht wordt overigens opgemerkt dat het aan de individuele gemeente is om te besluiten of zij leges heft voor het beoordelen van een melding.

In de huidige praktijk zien wij dat relatief veel gemeenten reeds een vergoeding vragen voor het leveren van bodeminformatie in het kader van een vooronderzoek of een nader bodemonderzoek. Ook merken wij dat steeds meer bevoegde gezagen bij het doen van een melding vragen om de digitale brongegevens. Met het opheffen van het verbod op leges wordt bevorderd dat (1) opdrachtgevers moeten betalen voor gedetailleerde informatie in het kader van (voor)onderzoek en (2) het moeten betalen voor een beoordeling van de verkregen informatie. Daarbij wordt deze zelfde overheid steeds meer gevoed met gratis informatie uit onder van derden.

Wij zijn van mening dat het heffen van leges geen belemmering mag opwerpen tot het delen van bodeminformatie in zowel de fase van het vooronderzoek als het beoordelen van verkregen bodeminformatie. Wij pleiten derhalve voor het handhaven van het legeverbod voor bodemgerelateerde verzoeken.

Hoogachtend,
Namens

de Vereniging Kwaliteitsborging Bodembeheer

Expertisenetwerk Bodem NLIingenieurs

Ir. L.M.M. Bakker MSc.
Voorzitter

mr. drs. H.H. (Henk) Koster
voorzitter

de Vereniging Kwaliteitsborging Bodembeheer
Afdeling Advies

Ing. E.K. de Baat